

3 Mart 2016 tarihinde İHD ve TİHV başkanları tarafından Cizre'ye yapılan ziyaret sonucu adli tıp uzmanı Prof. Dr. R. Şebnem Korur Fincancı tarafından sınırlı gözleme dayalı ön inceleme raporudur.

İnsan Hakları Derneği Başkanı Av. Öztürk Türkdoğan ile yapılan görüşme sonrası Cizre'de sokağa çıkma yasağının 2 Mart 2016 tarihi itibarıyla gün içinde kalkacağı bilgisi üzerine 3 Mart 2016 tarihinde iddia edilen yaşam hakkı, sivil ölümler ve insan hakları ihlallerinin ilk gözlemini yapmak, gereksinimleri belirleyerek kapsamlı incelemeleri yapacak çok disiplinli heyetlerin oluşturulmasına yardımcı olmak amacıyla İHD, TİHV ve Mazlum-der başkanları olarak Cizre'ye gidilmesi tartışıldı. Mazlum-der başkanı Faruk Ünsal'ın programı nedeniyle bir sonraki gün gidebileceği üzerine İHD ve TİHV başkanları olarak 3 Mart 2016 tarihinde Mardin havaalanına ulaşıp, İhd Mardin Şube başkanı Av. Erdal Kuzu ve Şube yöneticisi Abdullah Kızılay'ın da katılımı ile Cizre'ye hareket edildi. Kent girişine ulaşıldığında geri dönüş yapan çok sayıda aracın uzun bir kuyruk oluşturduğu, kimlik kontrolleri ile geçişlerin gerçekleştirildiği gözlemlendi. İnsan hakları örgütleri olarak gözlem yapmak üzere geldiğimiz belirtilmesi üzerine geçiş izni verilerek HDP milletvekili Faysal Sarıyıldız ile buluşmak için saat 13.00 sıralarında Cizre Belediyesine geçildi.

Buluşmanın ardından, özellikle sivil ölümlerin söz konusu olduğu iddia edilen bodrumların gün ışığından yararlanılarak görülebilmesi için hemen yaya olarak ilk bodruma hareket edildi. Yol boyunca geçilen tün yerleşim bölgesinde (Cudi mahallesi) evlerin ağır düzeyde tahrip olduğu, çok sayıda atış ile duvarların yıkıldığı, evlerin içindeki eşyaların atış dışında da ağır cisimlerle (bazı binaların içine atılı görülen balyozlar ile olması muhtemel) tahrip edilmiş olduğu gözlemlendi.

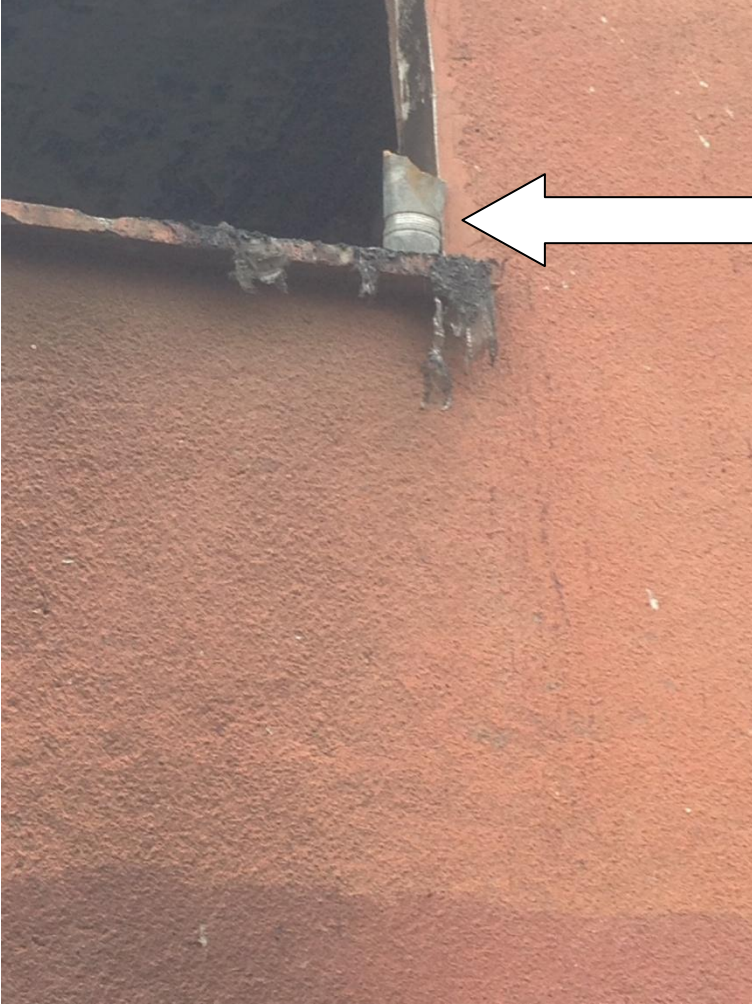

Yol üzerinde gözlenen tahribatları gösteren fotoğraflar

İlk bodrum girişi

Tank
mermisi?

İlk bodruma ulaşıldığında pencere pervazı içinde bir adet tank mermisi olması kuvvetle muhtemel cisim gözlendi. Eşlik eden mv. Faysal Sarıyıldız ve diğer halktan kişiler bodrumun olduğu binaya C. Savcısının geldiğini, can güvenliği olmadığı gerekçesi ile bodruma inmediğini ve polislerin inmesine de izin vermediğini aktardılar. İçerisi karanlık olmakla birlikte cep telefonu fenerleri yardımıyla içeri girildi.

İçeride girişe göre sol tarafta bulunan duvarın dibinde tüm tabanı kaplayan çok sayıda yanmış halde kemik parçasının olduğu gözlendi. Kemik parçaları arasında özellikle üst kolları bulunmayan bir alt çene kemiği boyutları itibarıyla değerlendirildi. İlk gözlem amacıyla gelindiği için beraberimizde ölçek, yüksek çözünürlüklü kamera olmamakla birlikte cep telefonu kamerası ile fotoğrafları çekildi. Fotoğraflarda alt çene kemiğinin hemen yanında bulunan yanmış haldeki gözlük çerçevesi ile birlikte yerleri değiştirilmeden fotoğraflandı. Fotoğrafta da görüldüğü üzere bir erişkine ait olduğu boyutlarından anlaşılan gözlük çerçevesi yatay eksenindeki uzunluğu ile alt çenenin yere paralel eksen uzunluğu karşılaştırıldığında, gözlük uzunluğunun alt çene uzunluğunun yaklaşık iki katı boyutunda olduğu görülmektedir. Gözlük yatay eksen uzunluğu yaklaşık yüz genişliği ve alt çene genişliği ile eşit olacağı düşünüldüğünde, eldeki sınırlı olanaklar ile yapılan değerlendirmede dahi bulunan alt çene kemiğinin yanmaya bağlı bir miktar boyut değişikliği olduğu öngörülse de, erişkin bir kişiye ait olamayacağı, yanma düzeyi itibarıyla yanığa bağlı kemik doku kaybı da gözetilerek 10-12 yaşlarında bir çocuğa ait olduğunun kabulü gerekmektedir. Diş çukurlarındaki yanmaya bağlı tahribat nedeniyle

daha tanımlayıcı olabilecek bir şekilde diş gelişimine bakılarak bir değerlendirme yapmak mümkün olamamıştır.

Bodrumun bu bölümünde görüldüğü üzere çok sayıda kafatası ve diğer kemiklere ait yanmış halde kemik kalıntıları bulunduğu gözlenmiştir. Dikkat çeken bir husus bodrumun ilk giriş kısmı ortada bu yanık kemiklere birkaç metre mesafede yanmamış halde yünlerin bulunmasıdır. Kemiklerde yer yer

kömürleşme düzeyinde yanık meydana getirecek bir yangın ortamında yünlerin yanmamış olması beklenemeyeceğinden, bomba benzeri genel ve yaygın bir yangına da yol açacak bir patlayıcıdan çok, bodrumun bir bölümünde yanmış halde bulunan kemiklerin yüksek ısı oluşturacak bir sınırlı yangın ortamında kalmış oldukları kuşkusu oluşmuştur. Bu kuşkuların aydınlatılabilmesi için bodrum içinde kapsamlı bir olay yeri incelemesi ve yanık alanlarının değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir.

Girilebilen ilk bodrumda, açık olması nedeniyle kesin olarak bilinmemekle birlikte, heyetimiz girdiğinde herhangi bir silaha rastlamamıştır.

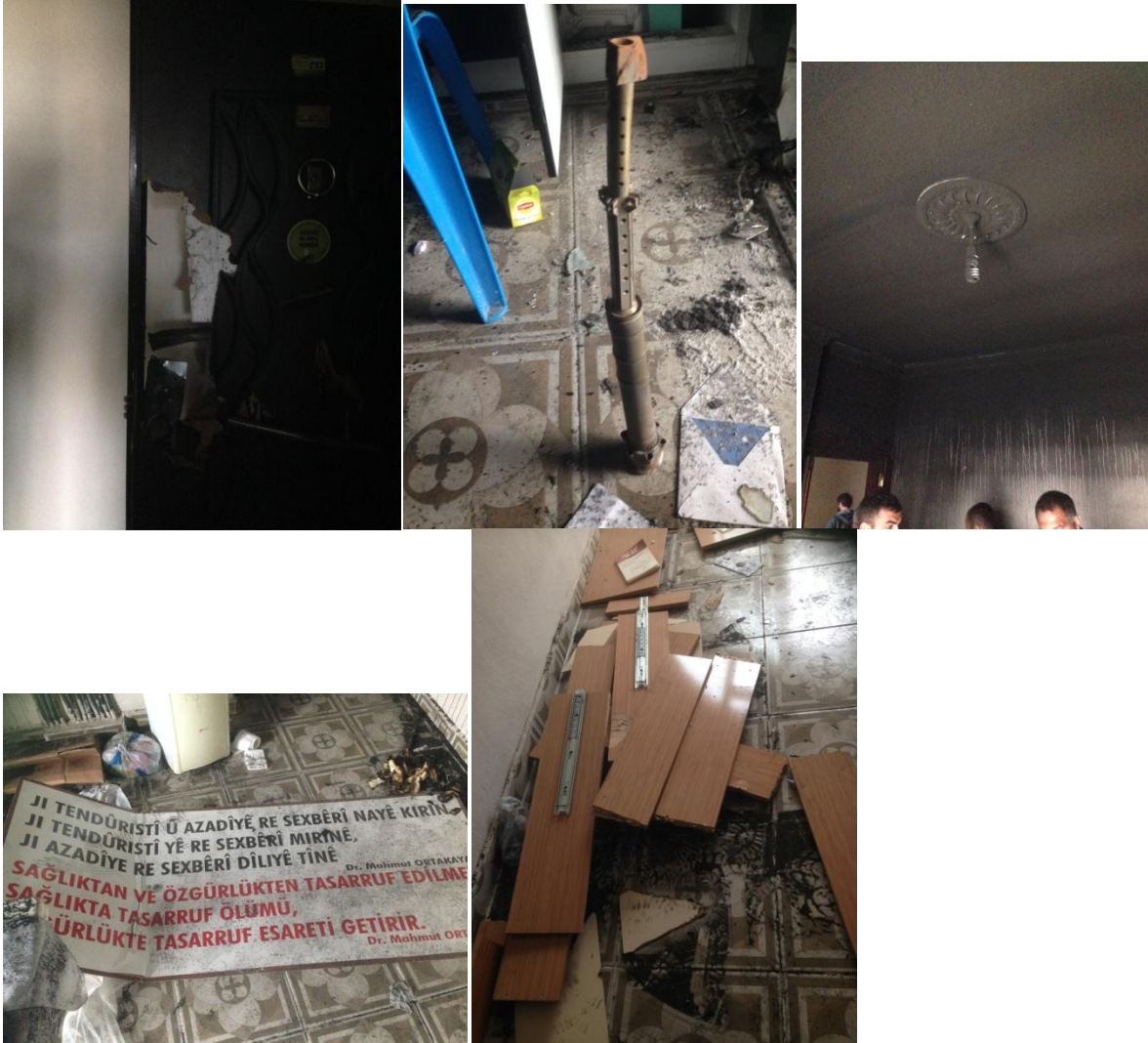

İkinci bodrum tümüyle moloz yığınlarının bulunduğu diğer yıkılmış binaların arasında bir alandır. Bu alandan alınan molozların Dicle nehri kıyısına döküldüğü, molozlar arasında insan bedenlerine ait parçalar bulunduğu ve bu bölgeye insanların sokulmadığı görüşülen kişilerce aktarılmış, molozlar arasında insan bedeni parçaları görünen fotoğraflar mv. Faysal Sarıyıldız tarafından daha önce paylaşılmıştır. Bu alan tümüyle moloz ile kaplı olduğundan bu bölgeden kaç cenaze çıkarıldığı, tamamının çıkarılıp çıkarılmadığı dolayısıyla moloz yığınları altında hala cenazelerin olup olmadığı ve gerçek ölüm sayısı belirsizliğini korumaktadır.

Üçüncü bodrum olarak anılan bina da girişe güvenli olmayacak biçimde tahrip olduğundan bu binadaki bodrumda da hala cenaze bulunup bulunmadığı ve olay ile ilgili bir değerlendirme yapabilmek mümkün olmamıştır.

Bodrumlar görüldükten sonra TİHV'in 18 Ekim 2015 tarihinde Cizre Referans Merkezi işlevi ile açılışını yaptığı, Şırnak Tabip Odası ile ortak kullanım alanı olan daireye gidilmiştir. Bina dışarıdan çok hasarlı görünmemekle birlikte içeri girildiğinde dairelere çıkan merdiven boşluğunun molozlarla kaplı olduğu, kapıların kırılarak açıldığı, daire içlerinde eşyaların kısmen tahrip edildiği, içeride çerez ve alüminyum folyo yiyecek tabakları yığınlarının, merdivenlerde çekirdek kabuklarının bulunduğu, daire duvarlarında delikler açılmış olduğu, dairelerden birinde yerde bir balyoz durduğu görülmüştür. TİHV referans merkezinin olduğu dairede TİHV'e ait olan bölümde yerde dik olarak duran ve ne olduğu anlaşılabilen bir metal cisim görülmüştür. Kapı kırılarak girildiği anlaşılan dairede diğer dairelerden farklı olarak yanmaya bağlı yoğun is gözlenmiş, muayene masasının tümüyle tahrip edildiği görülmüştür.

Bina girişinde dışarıda bulunan TİHV tabelası da indirilmiştir.

Daha sonra TİHV referans merkezi gönüllümüz de olan Aziz Yural'ın ve birinci bodrumda yaralıları hakkında bilgileri de paylaşan halk meclisi eş başkanı Mehmet Tunç'un ailelerine taziye ziyaretinde bulunulduktan sonra saat 16.30'da Cizre'den çıkıldı.

SONUÇ:

Bu ön rapor bundan sonra yapılacak olan incelemeler için yardımcı olabileceği düşüncesi ile hazırlanmıştır. İlk belirlemeler, ölü sayısının üç bodrumdan otopsi için gönderildiği belirtilen 178 rakamının üzerinde olabileceği kuşkusu uyandırmaktadır. Gidiş amacı ilk ziyaret, genel değerlendirme olduğundan gerekli ve yeterli inceleme yapabilecek, belgelemede kullanılacak malzeme götürülmemiş olduğundan sınırlı olanaklarla yapılmış olsa da, bir çocuğa ait alt çene kemiğinin bulunduğu ilk bodrum da dahil, tespit edilememiş ölümler yapılacak ayrıntılı bir incelemeyle ortaya konulmalıdır. İlk bodrumda saptanabilen en az bir çocuğun varlığı sivil ölümlerle ilgili iddiaları destekler niteliktedir. Yaşam hakkı ihlallerinin yanı sıra gidilebilen Cudi mahallesinde bulunan binalardaki tahribat çok ileri düzeyde olup, binaların bir kısmı tümüyle yıkılmış, yıkılmamış olanlar da oturulamaz hale getirilmiş, barınma hakkı ağır biçimde ihlal edilmiştir. 05.03.2016

Prof. Dr. R. Şebnem Korur Fincancı

Adli Tıp Uzmanı

TİHV Başkanı